

Valmius- ja turvallisuuslautakunta 31.10.2023 § 24

**VALMIUS- JA TURVALLISUUSLAUTAKUNNAN LAUSUNTO
HYVINVOINTIALUEJOHTAJAN EHDOTUKSESTA VUODEN 2024
TALOUSARVIOKSI JA VUOSIEN 2024-2026 TALOUSSUUNNITELMAKSI**

Kooste esitettävistä talouden tasapainottamisen toimenpiteistä vaikutusarviointeineen on selkeä kokonaisuus. Se sisältää kuitenkin työturvallisuusriskejä sekä häiriötilanteisiin, poikkeusoloihin ja väestösuojeluun liittyvää suorituskyvyn mahdollista laskua, mistä valmius- ja turvallisuuslautakunta esittää huolenaiheen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kymmenen kunnan pelastustoimi ja ensihoito on yhdistetty jo 20 vuotta sitten vuonna 2004. Tuolloin ja seuranneiden vuosien aikana on haettu ja saatu mittavat synergiaedut ja kustannussäästöt. HVA:n kyseisiä toimintoja edeltänyt Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos onkin toiminut hyvin tehokkaasti ja kustannustehokkaasti.

Pelastustoimen osalta toiminnan kehittämisen kautta voidaan välttää osa mahdollisista riskeistä. Pelastustoimen osalta toimintatuotot kasvavat ensihoitopalvelujen tuottamisesta maksettavan korvauksen osalta. Suunnitelmaan on kirjattu, että jos ensihoitokorvaukset eivät vastaa ensihoitopalvelun tuottamisesta aiheutuneita kuluja, tulee vähentää ensihoitopalveluja tai pelastuslaitoksen sopeuttaa kustannuksia muualta. Tämän takia ensihoidon palvelutaso (paikallinen vaikutus) ja suuronnettomuusvalmius saattavat heiketä, jos korvaukset ensihoidon tuottamiseen eivät ole riittävät. Lautakunta esittää huolensa tähän liittyvistä riskeistä.

Säästöjä esitetään tasapainoisesti eri kohteista. Säästetään aineista, tarvikkeista ja leasingvuokrakustannuksista. Säästöt ja riskinotot vääristä paikoista voivat vaikuttaa sekä henkilöstön että asiakkaiden turvallisuuteen. Ajoneuvokaluston

ikäntyminen, kun samalla leikataan investointeja, saattaa nostaa huolto- ja korjauskustannuksia sekä laskea suorituskykyä ja materiaalista varautumista.

Tarkka työvuorosuunnittelu ja ylitöiden hallinta lisäävät henkilöstön hyvinvointia ja tuovat säästömahdollisuuksia. Työtapaturmien riskien tunnistaminen ja ennaltaehkäisy on keskipitkällä aikavälillä oleellista työturvallisuuden edistämiseksi. Vähentämällä työtapaturmia saavutetaan taloudellisia hyötyjä ja toisaalta edistetään positiivista kuvaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueesta turvallisenä työnantajana. Korvaavien rekrytointien tiukka harkinta, tehtäväkokonaisuuksien tarkoituksenmukaisuusarviointi ja muut kustannussäästöt johtavat siihen, että varautumisen ja valmiussuunnittelun resurssi kuitenkin heikkenee, mistä lautakunta esittää huolensa. Lautakunta kokee toimenpiteiden saattavan myös vaikeuttaa rekrytointeja entisestään ja edellyttää jatkuvaa vaikutusten arviointia.

Uhkien ja riskien mahdollisesti realisoituessa suorituskyky ei ole enää entisellä tasolla. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin heikkenee, samoin väestönsuojelu. Euroopassa Venäjä käy hyökkäyssotaa Ukrainaa vastaan mikä on ymmärrettävästi herättänyt suomalaisissa huolta omasta poikkeusolojen varautumisestamme. Lautakunta vaatii, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella pelastustoimelle turvataan riittävä poikkeusolojen toimintakyky. Yksi hyvinvointialueen perustehtävistä on turvallisuuden edistäminen, minkä täytyy toteutua myös poikkeusoloissa kuten sotilaallisen konfliktin aikana.

Pelastustoimen valvonta- ja palvelumaksuihin suunniteltujen muutosten osalta lautakunta toteaa niiden olevan kohtuullisia ja järkeviä.

Johtopäätökset ja yhteenveto

Esitys on huolella laadittu, mutta asettaa pelastustoimen taloudellisesti tiukempaan tilanteeseen, kuin koskaan aiemmin tällä vuosituhannella. Tästä

huolimatta esitys lienee kuitenkin toteutettavissa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvio on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Pelastustoimi on näiden tasapainotusvastuiden piirissä, mutta pelastustoimelle on turvattava riittävä poikkeusolojen toimintakyky.

Pelastustoimessa laadun ja vaikuttavuuden seuranta on tärkeää, mukaan lukien asiakaskokemuksen kerääminen osana toiminnan kehittämistä. Omavalvontasuunnitelmaa tulee kehittää ja henkilöstön osaamista on tuettava. Lautakunta korostaa lausunnossaan myös pelastustoimen keskeistä roolia hyvinvointialueen kokonaisvaltaiseen turvallisuuteen ja toiminnan häiriöttömyyteen.

Lautakunta muistuttaa tietoturvan merkityksestä hyvinvointialueen toiminnassa. Vaikka tietoturva on taloudellisessa viitekehyksessä pieni osa kokonaisuutta, muistuttaa lautakunta tarkkailemaan tietoturvatilanteen kehittymistä lähitulevaisuudessa.

Lautakunnan strategisena vastuualueena on kokonaisturvallisuus. Hyvinvointialueen tulee etukäteen tehtävin suunnitelmin, harjoituksin ja muin varautumisen keinoin huolehtia siitä, että se pystyy tuottamaan asiakas- ja potilastyönsä sekä pelastuslaitoksen tehtävien hoitamisen kaikissa olosuhteissa, myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Talouden sopeutustoimet eivät saa merkittävästi heikentää koko hyvinvointialueen varautumista.

Lautakunta lausuu edellä olevan mukaisesti vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmasta.